

Иджл деер бääх Аäдрхн балгъснас хол биш, Кок тенъгсин көвäd Көрä гидг селән бääдг зöвтä.

Тер селänd урдн бääсн зöвәр оln хальмг öрк-бүл ода нүүдж ирв.

Көрä—шин бүрдсн Хальмг танъгъчин тоод уга—Астраханск областъд орна.

— Нä, манахс, би, Хальмг танъгъчиннъ менд медäd, тенд юн шин зәнъг бääхинъ сонъсад ирнäv,—гидж келäd, Манджин Бембä гертäсн Элст балгъс хäläгъäd гарв.

Шинäс багърджах Хальмгин хотл балгъсна уульнцсар кест хонгт эргдж йовад, Бембä, то-уга оln машидär ачдж ирджäh тосхлтин материалмуд үзв. Ик-багъ уга күрз авсн паркд, рошд, уульнцсар көк модд суулгъджахиг шинджлв. Эн цагин эргцд Манджин Бембä дегд оln юм үзв.

Аш сүүлднъ герүрн, Көрä тал хәрдж ирв. Үзссн-сонъссн тоотан ардан үлдсн äмтсд цäлгъдж öгхär седлж йовх Бембән көл газрт күрхш.

Селändән күртлнъ, гацата юмн, нарн суугъад, бүрүл тасрад, сөбни öрäl болдж одв. Äмтн цугъар унтдж оч.

Гертән ордж ирäd, бүлиннъ менд медäd, амрад унтхар седхлä, чееджиг эзлсн гүн байр нör күргхш, öргäd босхад бääнä. Ташр деернъ, хөн сарин нег шинин—ик сән öдр эн байрла негддж зүрк авлна.

Öрүнднъ эрт босад, нүр гаран угъан, Бембä цемгн костюмән умсäd, гертäсн гарв. Шарлад бултаджах нарн ор-

члнъ кеерүлäd, тенъгс талас үлädжäh серүн агъарин долъган чирä илсн болад, махмуд амрад бääнä.

Бембä хол-хол ишкäd, Очра Борисин тал гарв. Äлин äмтс, бас сән öдрт кеерчксн, Бембäg үзäd, Борисägъур хурдж ирцхäv.

— Зәнъгин сäänäс келджä? —гидж герин эзн сурджана.

Бембä хургъан дарн бääдж, хол газрин сонън зәнъг келв. Очра Борисин гер багъчуд, көгшдүд хамгартулдж дүүрв. Аш сүүлднъ, Бембä, äмтсиг эргүлдж инämсглсн хäläцär хäläчкäd, генткн костюмин дотр хорас, дөрвлджлäd эвксн газет гаргъв. Түрүн ишндән äмтс цаасиг керглсн уга. Бембән хаджуд суусн Харцхан Владимир гидг көвүн, залугъин эвкägъинъ чиклджäсн газетин неринъ умшв:

— „Хальмг үнн“...

Äмтн цугъар нег дуугъар сурв:

— Ююн?..

— „Хальмг үнн“?..

— Энчн хальмг газетий?..

Эн тоотиг сонъсад, ода күртл тагчг суусн, далад күрсн наста Борисин эцк öвгн, барун гарарн сахлан илн бääдж, келв:

— Күүкд минъ, көбсән күүцдг, сансан күүцädг,—гидж хальмг кун келдмн. Мана күүцл—Хальмг танъгъч билä. Танъгъч бүрдв, түрүн газет мана гарт ирв... Эклцнъ öлзätä болтха.

Владимир газетиг эргүлäd делгäd оркв. Түрүн халхнъ—алдр багш Ленинä зург. Нүр

үгнъ иигдж бичätä болна: „Ленинä диилвртä туг маниг омгшрулна.“ Хойрдгч халхднъ отставкад бääх генерал-полковник О. И. Городовиковин зург үзн, äмтн, гарлцсн көгш ааван үзсн мет болдж байрта күр кев. Гурвдгч халхднъ Балкар, Чечен-Ингуш, Хальмг болн Карачай келн-äмтсд автономинъ тогтасн Деел Советин Президиумин Указ умшцхав. Дөрвдгч халхднъ, Элст балгъсна культурин Герин биду үзүлдг улс болн хальмг äмтсин ни цокулсн зург хäläцхäv.

Газетиг умшад дууссн сүүрдән, майин сән öдрән темдглв. Эн байрт тенъгсäs ирсн нег загъсч залу орлцал, сән öдрин хөбн, хәрү тенъгсән орхларн, тенд газетин тускар келнä.

Загъсчнр, залуг тиим ик байрта газетиг эс авч ирджич гигъад шоодад, хәрү йовулна.

Загъсчиг Көрäd иртл, газет кест гермүд эргäd, умшгла йовдж, эвкärärн элäd, илджрäd бääдж.

Газетиг тер кевтнъ авч йовдж болш уга болад, зусар наахла үгмүднъ даргдх гигъад, уцсар шидäd öгäd тävнä.

— Эн газетчнъ, манд болхла, хавр зәнъглдж ирсн шовуң мет унтä. Сäänär хадгълдж, тенъгст күргäd, хәрү илгädж үз...

Загъсчин харан алдртл ардасн хäläгъад, äмтн кесгтән зогсцхав.